

Партнерство між Україною та ООН з метою постраждало-центричної відповіді на випадки сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК)

ООН в Україні та Офіс Спеціальної представниці Генерального секретаря ООН з питань сексуального насильства в умовах конфлікту співпрацюють з Урядом України за координації Офісу Віце-прем'єру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції та Урядової уповноваженої з питань гендерної політики, а також з громадянським суспільством, мережами постраждалих та жіночими організаціями для впровадження узгоджених та орієнтованих на постраждалих дій у відповідь на СНПК.

Ця співпраця відбувається в межах Рамкової програми (РП) співробітництва щодо запобігання та протидії СНПК, підписаною Урядом України та ООН у травні 2022 року, та її Імплементційним планом. Спільні дії охоплюють п'ять пріоритетних напрямів:

- протидія торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації (ТЛ);
- надання комплексної допомоги постраждалим;
- доступ до правосуддя та притягнення до відповідальності;
- нарощування потенціалу сектору безпеки та оборони;
- посилення спроможності сектору безпеки та оборони запобігати та протидіяти СНПК;
- репарації, а також посилену міжвідомчу координацію та обмін інформацією.

ООН реалізує підтримку через три взаємодоповнюючі напрями, які разом забезпечують скоординовану та узгоджену відповідь:

- Міжагенційний проєкт з реагування на СНПК, впроваджений **Мережею «Дії ООН проти сексуального насильства у конфлікті»**
- Програм **Групи експертів ООН з верховенства права та сексуального насильства в умовах конфлікту**
- **Спільну програму ООН** з попередження та реагування на СНПК

Зазначені ініціативи об'єднують агенції ООН, органи державної влади та громадянське суспільство для забезпечення того, щоб кожна постраждала особа отримувала своєчасну, безпечну й гідну допомогу, а запобігання СНПК та правосуддя для постраждалих залишалися в центрі національної відповіді України.

У 2022 році Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ) створило спеціальний відділ з моніторингу та звітування про СНПК. У 2024 році створено Робочу групу ООН з питань СНПК в Україні для координації збору, аналізу та обміну достовірною інформацією щодо СНПК між агенціями ООН, відповідно до Резолюції Ради Безпеки ООН 1960.

Основні результати (2022-2025)

1. Системні зміни: законодавчі та політичні здобутки у сфері реагування на СНПК

- Прийнято першу в Україні законодавчу ініціативу, що визнає права постраждалих від СНПК на правовий захист та репарації (Закони №4067-IX та №4071-IX).
- Підготовлено проєкт Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на 2026-2030 роки, із включенням формулювань щодо взаємозв'язку між СНПК та торгівлею людьми.
- Інтегровано положення щодо СНПК до оновленого Національного плану дій 1325 (2026-2030), на основі аналітичної оцінки нормативних і координаційних прогалін.

2. Інституціоналізація відповіді на СНПК: координація, планування, національна та міжнародна взаємодія

- Підтримка Міжвідомчої робочої групи з реагування на СНПК та допомоги постраждалими, до складу якої входять **206** учасників, серед них – **89** представників державних органів, міжнародних організацій та громадянського суспільства, включно з мережами постраждалих.
- Підтримано розробку нового Імплементативного плану Рамкової програми співробітництва на 2026-2027 роки, а також оновленого Національного плану дій з виконання Резолюції РБ ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на 2026-2030 роки.
- **10** національних експертів, залучених до роботи шести державних інституцій, забезпечили безперервну правову, аналітичну та координаційну підтримку.
- Посилена структура радників з питань захисту жінок (Women's Protection Advisor) в системі ООН відповідно до резолюції Ради Безпеки ООН 1889 (2009).

3. Просування цифрових та інноваційних рішень для розширення охоплення та доступу для постраждалих груп населення

- Створено цифрову платформу з базою даних організацій громадянського суспільства, які підтримують постраждалих від воєнних злочинів (у співпраці з Justice Raid Response та Координаційним центром підтримки потерпілих і свідків при Офісі Генерального прокурора (ОГПУ)), для покращення безпечного скерування та доступу до механізмів репарацій і підтримки, на основі картування **410** стейкголдерів, проведеного у 2024 році.

- Створено першу систему ведення випадків для Управління з питань СНПК ОГПУ, щоб підтримати розслідування макросправ.
- Розроблено низку цифрових інструментів, зокрема: застосунок *CMR Expert Guide* для фахівців(чинь) сфери охорони здоров'я; Додаток "Порадник" з інформацією щодо прав постраждалих від СНПК та перенаправлень; інструмент самопомоги «Зв'язок» для всіх, хто хоче краще впоратися зі стресом; онлайн-платформу зворотного зв'язку для постраждалих від СНПК «Було так», щоб посилити підзвітність перед постраждалим населенням; онлайн-квест "КіберБезпека" – твоя суперсила онлайн.

4. Покращення доступності підтримки, послуг і репарацій

- Відкрито стаціонарних **12** Центрив допомоги врятованим та три мобільні центри, які працюють як у форматі «єдиного вікна» для надання допомоги постраждалим та переміщеному населенню, забезпечуючи комплексну підтримку та перенаправлення для постраждалих від СНПК.
- Створено **12** спеціалізованих поліцейських кімнат для проведення інтерв'ю з постраждалими та свідками, а також два муніципальні спеціалізовані служби підтримки у випадках ГЗН були додатково оснащені для надання послуг постраждалим від СНПК.
- **139** постраждалих були залучені до загальнонаціональних консультацій щодо репарацій; результати були представлені **160** стейкгольдерам у чотирьох регіонах, за участю органів державної влади.
- Постраждалим від СНПК були надані комплексні реабілітаційні пакети (у вигляді товарів та послуг).

5. Посилення участі, лідерства постраждалих та ролі спільнот

- Відбулось розширення мереж постраждалих, які беруть змістовну участь як фасилітатори, співавтори, партнери, грантоотримувачі та консультанти за принципом «рівний-рівному»: з 1 мережі у 2022 році до **8** у 2025 році (2 жіночі та 6 чоловічих мереж постраждалих) – СЕМА Україна, Нумо, сестри, Випускники, 29 грудня, 11 листопада, Шлях вільних, Цивільні полонені та Вільно жити.
- Загалом **понад 350** постраждалих отримали пряму підтримку через консультування, супровід, реабілітаційні заходи, підвищення спроможності, параюридичні програми та участь у національних консультаціях.

6. Формування політики та практики за допомогою аналітичних продуктів

- Розроблено понад **два десятки** керівництв національного рівня та аналітичних продуктів.

7. Розвиток спроможностей та підвищення загальної обізнаності

- Понад **4000** фахівців/чинь у сферах правосуддя, безпеки, охорони здоров'я, протидії ГЗН, соціального захисту, державного управління та громадянського суспільства пройшли підготовку в рамках навчальних програм (включно із сертифікованими) та менторства з широкого кола тематик, пов'язаних із постраждало-центричною підтримкою, правосуддям та захистом.
- Національна кампанія #OneVoiceAgainstCRSV мобілізувала уряд і громадянське суспільство, в той час як національна медійна кампанія #Об'єднаніЩобПідтримати охопила приблизно **4,96** млн. осіб по всій країні, **2,6** млн. на регіональному та місцевому рівнях.

8. Посилення відповідальності за СНПК

- Забезпечено систематичне включення даних та аналізу з питань СНПК до звітів УВКПЛ про права людини та щорічного звіту Генерального секретаря ООН на тему СНПК, посилюючи таким чином глобальну видимість України та підзвітність на національному та міжнародному рівнях.
- У щорічному звіті Генсека ООН на тему СНПК за 2024 рік збройним силам та силам безпеки Російської Федерації було оголошено «попередження» щодо потенційного внесення до списку порушників через систематичні випадки сексуального насильства, задокументовані УВКПЛ.
- Ратифікація Римського статуту та прийняття змін до Кримінального кодексу (Закони №4012-IX, 3733-IX), які запроваджують відповідальність командування, злочини проти людяності та універсальну юрисдикцію.

Скануйте QR код
для отримання детальної
інформації